

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ
РИЗИКАМИ**

Методичні вказівки до виконання контрольних робіт
для студентів напряму підготовки 0305 «Економіка і підприємництво»
спеціальності 7.03050801 «Фінанси і кредит»
заочної форми навчання

Затверджено
на засіданні кафедри
фінансів
Протокол № 1 від 29.08.2014р.

Управління фінансовими ризиками. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт для студентів напряму підготовки 0305 «Економіка і підприємництво» спеціальності 7.03050801 «Фінанси і кредит» заочної форми навчання / Укл.: Шишкіна О.В., Панченко О.І. – Чернігів: ЧДТУ, 2014. – 22 с.

Укладачі: Шишкіна Олена Вікторівна, кандидат економічних наук,
доцент
Панченко Олена Іванівна, кандидат економічних наук,
доцент

Відповідальний за випуск: Ільчук Валерій Петрович, завідувач кафедри
фінансів Чернігівського національного
технологічного університету, доктор
економічних наук, професор

Рецензент: доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри
фінансів Чернігівського національного технологічного
університету Ільчук Валерій Петрович

ПЕРЕДМОВА

Метою вивчення дисципліни „Управління фінансовими ризиками” є оволодіння студентами базовими знаннями теоретичних і практичних питань ідентифікації, оцінки, нейтралізації фінансових ризиків за для забезпечення стабільності фінансово-господарської діяльності суб’єкта господарювання, та підтримки належного рівня його конкурентоспроможності в короткостроковій та довгостроковій перспективах.

Предмет дисципліни – фінансові ризики, які виникають в процесі операційної, фінансової, інвестиційної діяльності суб’єктів господарювання.

Основні завдання курсу полягають в дослідженні фінансових ризиків, що виникають в процесі діяльності суб’єктів господарювання різноманітних організаційно-правових форм, набутті студентами знань з теоретичних питань аналізу, оцінки і нейтралізації фінансових ризиків та вмінь використовувати на практиці отримані знання.

Під час вивчення дисципліни розглядаються питання, пов’язані з основами управління фінансовими ризиками, основами фінансової математики, похідними фінансовими інструментами, ідентифікацією та управлінням фінансовими ризиками, інтегрованим управлінням ризиками на рівні підприємства та банківської установи, використанням методів оцінки фінансових ризиків та з інформаційними технологіями ризик-менеджменту.

Для поглибленого засвоєння дисципліни “Управління фінансовими ризиками” студентам самостійно необхідно стежити за поточною інформацією з питань видів діяльності підприємств, набувати навиків обробки статистичних даних та їх аналітичного осмислення, а також вміти робити узагальнюючі висновки на основі отриманих теоретичних знань.

Важливою складовою самостійної роботи студентів заочної форми навчання є виконання студентами контрольної роботи, що має на меті:

- закріплення знань теоретичного курсу „Управління фінансовими ризиками”;
- поглиблене вивчення методів і прийомів управління та нейтралізації фінансових ризиків суб’єктів господарювання в процесі їх функціонування;
- придбання практичних навиків щодо підготовки та обґрунтування рекомендацій, спрямованих мінімізацію фінансових ризиків;
- відпрацювання навичок оформлення виконаної роботи у відповідності до вимог стандартів.

1 ЗМІСТ ТА ОБСЯГ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота складається з теоретичної та розрахункової частини.

Теоретична частина складається з двох теоретичних питань (за варіантами) вибрати які можливо таким чином:

- для першої групи: варіант дорівнює N (N – порядковий номер студента в групі);
- для другої групи: варіант дорівнює $30+N$ (N – порядковий номер студента в групі).

Практична частина містить детальне розв'язання практичної ситуації щодо аналізу та оцінки ризиків за даними фінансової звітності згідно з рекомендаціями наведеними нижче.

1.1 Теоретична частина контрольної роботи

Варіант 1

1. Визначити систему ризиків притаманних акціонерним товариствам. Навести причини появи великого різноманіття класифікацій ризиків.
2. Дослідити особливості управління кредитним ризиком торгівельних підприємств різного профілю (наприклад тих? хто реалізує продукти харчування та побутову техніку). Виокремити особливості, специфіку, спільні та відмінні риси.

Варіант 2

1. Виявити причини появи великого різноманіття класифікацій. Навести кілька класифікацій фінансових ризиків, пояснити особливості їх побудови, встановити спільні критерії та види і принципові різниці в побудові класифікацій.
2. Дослідити особливості, механізми та сценарії управління валютними ризиками в іноземній та національній практиці.

Варіант 3

1. Дослідити сутність поняття «фінансові ризики» з точки зору банківських і парабанківських структур. Навести системи (класифікації) фінансових ризиків притаманних означеним структурам. Визначити загальні і відмінні риси.
2. Охарактеризуйте системи управління ризиками на рівні "робочих місць" (елементи системи, інструменти і принципи управління та ін.)

Варіант 4

1. Викладіть сутність якісних методів оцінки фінансових ризиків. Наведіть приклади застосування даних методів і розкрийте механізми оцінки ризиків.
2. Охарактеризуйте існуючі моделі оцінки ризиків (CreditMetrics, CreditRisk+, CreditPortfolioView, KMV Portfolio Manager). Наведіть переваги і недоліки цих моделей, окресліть сфери і особливості застосування.

Варіант 5

1. Дослідіть сутність поняття «фінансові ризики» з точки зору суб'єктів фінансового і страхового ринків. Наведіть системи (класифікації) фінансових ризиків притаманних означеним структурам. Визначити загальні і відмінні риси.
2. Дослідіть особливості, механізми та сценарії управління інфляційними ризиками в іноземній та національній практиці.

Варіант 6

1. Дослідіть кількісні методи оцінки фінансових ризиків. Наведіть приклади застосування даних методів і розкрийте механізми оцінки ризиків.
2. Визначте основні ризики вітчизняного підприємства, що виникають при появі на ринку потужного конкурента. Наведіть механізми і методики їх ідентифікації, оцінки і зниження.

Варіант 7

1. Вплив факторів ринкової рівноваги на коливання фінансових ризиків
2. Визначте основні ризики, що виникають при розукрупненні підприємства (при поділі, виділенні). Наведіть механізми і методики їх ідентифікації, оцінки і зниження.

Варіант 8

1. Ризики промислового підприємства на різних стадіях банкрутства (види, методи і механізми оцінки і мінімізації).
2. Визначте основні ризики, що виникають при купівлі / продажі бізнесу. Наведіть механізми і методики їх ідентифікації, оцінки і мінімізації.

Варіант 9

1. Ризики промислового підприємства на різних стадіях санації (види, методи і механізми оцінки і мінімізації).
2. Назвіть та охарактеризуйте існуючі концепції корпоративного ризик-менеджменту. Сформулюйте їх переваги і недоліки.

Варіант 10

1. Ризики на різних стадіях ліквідації бізнесу (види, методи і механізми оцінки і мінімізації).
2. Охарактеризуйте системний підхід в ризик-менеджменті та обґрунтуйте комплекс заходів по його реалізації.

Варіант 11

1. Ризики реалізації антикризової маркетингової стратегії розвитку підприємства (організації, установи).
2. Назвіть та охарактеризуйте існуючі концепції інтегрованого ризику-менеджменту на рівні підприємства. Сформулюйте їх переваги і недоліки.

Варіант 12

1. Цінова політика підприємства в процесі санації: суть, напрямки, ризики розробки і реалізації.

2. Дослідить особливості управління фінансовими ризиками в сфері фінансово-економічної безпеки. Виокремте специфіку та розкрийте механізми управління.

Варіант 13

1. Збутова політика підприємства в процесі санації: суть, напрямки, ризики розробки і реалізації.
2. Розгляньте ймовірні ризики приватизації та реприватизації підприємств. Визначте їх специфіку прояву, механізми та сценарії мінімізації.

Варіант 14

1. Ризики маркетингової діяльності промислових підприємств: особливості прояву і управління.
2. Асортиментна політика підприємства в процесі функціонування і розвитку: суть, напрямки, ризики розробки і реалізації.

Варіант 15

1. Вибір раціональних проектів укрупнення промислових підприємств з урахуванням ризиків.
2. Управління фінансовими ризиками страхових компаній: сутність, основні методи та механізми.

Варіант 16

1. Вибір раціональних проектів розукрупнення промислових підприємств з урахуванням ризиків
2. Особливості оцінки перспектив розвитку неплатоспроможного підприємства суть, методики, механізми та інструменти.

Варіант 17

1. Управління фінансовими ризиками регіону: теорія і практика.
2. Дослідити можливості передачі (трансферу) ризиків в сучасних умовах господарювання (на прикладі підприємств різних галузей і форм власності).

Варіант 18

1. Фінансові ризики на різних етапах життєвого цикл бізнесу.
2. Дослідити вплив фінансових ризиків на управління грошовими потоками торговельних підприємств.

Варіант 19

1. Управління фінансовими ризиками інвестиційних фондів.
2. Дослідити особливості, механізми та сценарії управління податковими ризиками в іноземній та національній практиці.

Варіант 20

1. Управління фінансовими ризиками сфери житлово-комунального господарства.
2. Дослідити вплив фінансових ризиків на вартість компанії. Визначити основні залежності між ризиком і вартістю компанії.

Варіант 21

1. Управління фінансовими ризиками факторингових компаній.
2. Охарактеризуйте основні ризики стратегічного та тактичного управління підприємством.

Варіант 22

1. Реструктуризація боргів підприємства: сутність та ризики. Методика оцінки ризиків на реструктуризацію боргів підприємства.
2. Інформаційне забезпечення ризик-менеджменту: теорія і практика.

Варіант 23

1. Вітчизняна практика та зарубіжний досвід управління фінансовими ризиками суб'єктів господарювання.
2. Дослідити диверсифікацію – як метод зниження впливу ризиків. Навести приклади впливу диверсифікації на ризики і фінансові показники діяльності підприємств.

Варіант 24

1. Специфіка дослідження зовнішніх ринків та ідентифікації, аналізу і оцінки фінансових ризиків які виникають на фінансових ринках.
2. Охарактеризуйте основні методики (технології) зниження фінансових ризиків у виробничій / торгівельній сфері.

Варіант 25

1. Оцінка ефективності управління фінансовими ризиками суб'єктів господарювання: сутність та методика.
2. Дослідити особливості, механізми та сценарії управління операційними ризиками в іноземній та національній практиці.

Варіант 26

1. Охарактеризуйте існуючі методи ідентифікації факторів ризику. Наведіть приклад алгоритму ідентифікації факторів ризику.
2. Характеристика та особливості виникнення фінансових ризиків суб'єктів господарювання з монопольним положенням на ринку України.

Варіант 27

1. Ризики та загрози в процесі відновлення розвитку територій: ідентифікація, аналіз, оцінка.
2. Викладіть основні положення концепції управління розвитком виробництва в умовах ризику і невизначеності.

Варіант 28

1. Дослідити особливості управління ризиком ліквідності промислових то торговельних підприємств. Виокремте особливості, специфіку, спільні та відмінні риси.
2. Викладіть основні положення системного підходу в управлінні ризиком.

Варіант 29

1. Наведіть порівняльну оцінку переваг і недоліків методичних підходів до оцінки фінансових ризиків.
2. Дослідити сутність страхування і перестраховування в процесі управління фінансовими ризиками промислових підприємств.

Варіант 30

1. Дослідити сутність ризик-менеджменту та його місце в управлінні бізнесом.
2. Назвіть та охарактеризуйте основні технології управління ризиками, що використовуються в зарубіжній практиці та можливості їх адаптування в Україні

Варіант 31

1. Дослідити сутність ризик-менеджменту та його місце в управлінні бізнесом.
2. Дослідити сутність поняття «фінансові ризики» з точки зору промислових, банківських і небанківських структур. Навести системи (класифікації) фінансових ризиків притаманних означеним структурам. Визначити загальні і відмінні риси.

Варіант 32

1. Визначити специфічні особливості ризик-середовища в постсоціалістичному суспільстві (на прикладі декількох країн, в тому числі – України).
2. Вибір раціональних проектів розукрупнення промислових підприємств з урахуванням ризиків.

Варіант 33

1. Ризик-менеджмент на підприємстві: його організація та документація (інформаційне забезпечення).
2. Вибір раціональних проектів укрупнення промислових підприємств з урахуванням ризиків.

Варіант 34

1. Установлення контексту ризику: визначення стратегічних і тактичних позицій компанії.
2. Вітчизняна практика та зарубіжний досвід управління фінансовими ризиками суб'єктів господарювання.

Варіант 35

1. Запропонуйте програму ризик-менеджменту на підприємстві: доведіть її суть, особливості, переваги і недоліки, основні етапи реалізації.
2. Характеристика та особливості виникнення фінансових ризиків суб'єктів господарювання з монопольним положенням на ринку України.

Варіант 36

1. Дослідить особливості управління кредитним ризиком підприємств сфери обслуговування .

2. Вплив фінансових ризиків на реструктуризацію боргів підприємств.

Варіант 37

1. Вибір раціональних проектів реструктуризації промислових підприємств з урахуванням ризиків.
2. Вибір оптимального числа робочих міст на виробничому підприємстві з урахуванням укладених договорів на виробництво продукції та ризиків їх виконання.

Варіант 38

1. Розгляньте основні технології управління ризиками, що використовуються в зарубіжній практиці та позитивний і негативний досвід їх використання в Україні
2. Проаналізувати підходи до класифікації фінансових ризиків. Виявити причини появи великого різноманіття класифікацій.

Варіант 39

1. Дослідити вплив фінансових ризиків на вартість бізнесу. Визначити основні залежності між ризиком і вартістю бізнесу.
2. Вплив факторів ринкової рівноваги на коливання фінансових ризиків

Варіант 40

1. Визначте основні ризики, що виникають при купівлі бізнесу (на прикладі малого підприємства). Наведіть механізми і методики їх ідентифікації, оцінки і зниження.
2. Дослідить особливості, механізми та сценарії управління юридичними ризиками в іноземній та національній практиці

Варіант 41

1. Визначте основні ризики, що виникають в процесі санації підприємства (на прикладі підприємств машинобудування). Наведіть механізми і методики їх ідентифікації, оцінки і зниження.
2. Розгляньте основні технології управління ризиками, що використовуються в зарубіжній практиці та можливості їх адаптування в Україні

Варіант 42

1. Охарактеризуйте основні методики (технології) зниження фінансових ризиків промислових підприємств України.
2. Розгляньте існуючі концепції корпоративного ризик-менеджменту. Визначте їх специфіку, переваги і недоліки. Наведіть основні положення організаційного супроводу.

Варіант 43

1. Дослідити вплив фінансових ризиків на управління грошовими потоками торгівельних підприємств.
2. Дослідити вплив фінансових ризиків на вартість компанії. Визначити основні залежності між ризиком і вартістю компанії

Варіант 44

1. Дослідити можливості передачі (трансферу) ризиків в сучасних умовах господарювання (на прикладі торгівельних підприємств).
2. Викладіть основні положення концепції управління розвитком виробництва в умовах ризику і невизначеності.

Варіант 45

1. Обґрунтуйте потребу впровадження системи відповідальності менеджменту за управління ризиком. Визначте основні форми, та процедури відповідальності.
2. Розгляньте сутність диверсифікації – як методу зниження впливу ризиків, визначте умови її застосування для українських підприємств.

Варіант 46

1. Визначте суть ризик-менеджменту в процесі прийняття фінансових рішень.
2. Визначте основні ризики вітчизняного крупного підприємства (на прикладі підприємств машинобудування), що виникають при появі на ринку крупного конкурента, який має розгалужену систему підприємств в країнах світу. Наведіть механізми і методики їх ідентифікації, оцінки і зниження.

Варіант 47

1. Дослідити ризик-менеджмент і маркетинг. Визначте їх суть та сфери перетинання.
2. Дослідити особливості управління фінансовими ризиками в інвестиційній сфері. Виокремте специфіку та розкрийте механізми управління.

Варіант 48

1. Охарактеризуйте механізми управління ризиками під час проведення маркетингових досліджень.
2. Визначте основні ризики, що виникають при реорганізації підприємства (на прикладі підприємств машинобудування). Наведіть механізми і методики їх ідентифікації, оцінки і зниження.

Варіант 49

1. Охарактеризуйте ризики, пов'язані з основними положеннями зовнішньоекономічного контракту. Наведіть методи ідентифікації означених ризиків та контролю за їх нейтралізацією.
2. Охарактеризуйте системи управління ризиками на рівні "робочих місць".

Варіант 50

1. Дослідити сутність страхування і перестраховання в процесі управління фінансовими ризиками промислових підприємств.
2. Визначте основні ризики, що виникають при купівлі бізнесу (на прикладі великого підприємства). Наведіть механізми і методики їх ідентифікації, оцінки і зниження.

Варіант 51

1. Охарактеризуйте методи і можливості використання спеціалізованого програмного забезпечення в сфері ризик-менеджменту.
2. Дослідите особливості управління фінансовими ризиками в інноваційній сфері. Виокремте специфіку та розкрийте механізми управління.

Варіант 52

1. Дослідити можливості страхування ризиків в сучасних умовах господарювання (на прикладі торгівельних підприємств).
2. Охарактеризуйте основні методики (технології) зниження фінансових ризиків в банківських установах

Варіант 53

1. Дослідити можливості страхування ризиків в сучасних умовах господарювання (на прикладі промислових підприємств).
2. Розгляньте існуючі концепції інтегрованого ризику-менеджменту на рівні підприємства. Визначте їх специфіку, переваги і недоліки. Наведіть основні положення організаційного супроводу.

Варіант 54

1. Підібрати фактори актуальності ризик-менеджменту для України та зарубіжних країн (за допомогою спеціалізованих економічних видань та інтернету).
2. Охарактеризуйте існуючі методи ідентифікації факторів ризику. Наведіть приклад алгоритму ідентифікації факторів ризику.

Варіант 55

1. Прослідкувати еволюцію ризик-менеджменту та охарактеризувати зв'язок стратегічного та функціонального ризик-менеджменту.
2. Оперативна діагностика фінансового стану – як інструмент ризик-менеджменту: суть, основні положення, механізми.

Варіант 56

1. Охарактеризуйте особливості прийняття рішень щодо управління ризиками за класами збитків.
2. Управління фінансовими ризиками страхових компаній: сутність, основні методи та механізми.

Варіант 57

1. Порівняти операційні ризики виробничих, торгівельних підприємств. Виокремте особливості, специфіку, спільні та відмінні риси.
2. Дослідити можливості передачі (трансферу) ризиків в сучасних умовах господарювання (на прикладі підприємств машинобудування).

Варіант 58

1. Порівняти операційні ризики виробничих підприємств, банків та страхових компаній. Виокремте особливості, специфіку, спільні та відмінні риси.
2. Викладіть основні положення системного підходу в управлінні ризиком.

Варіант 59

1. Дослідити теоретичні і практичні аспекти аналізу і оцінки фінансових ризиків в процесі залучення стратегічних інвесторів.
2. Дослідити особливості управління кредитним ризиком торговельних підприємств і підприємств побутового обслуговування. Виокремити особливості, специфіку, спільні та відмінні риси.

Варіант 60

1. Дослідити теоретичні і практичні аспекти аналізу і оцінки фінансових ризиків в процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств.
2. Дослідити теоретичні і практичні аспекти аналізу і оцінки фінансових ризиків компаній-посередників (на товарних і фондових ринках).

1.2 Рекомендації до практичної частини контрольної роботи

Практична частина контрольної роботи передбачає проведення аналізу та оцінки впливу ризиків на фінансово-господарську діяльність суб'єкта економіки (підприємства).

Вихідними даними для практичної частини контрольної роботи є фінансова звітність суб'єктів господарювання (підприємств), яку студент підбирає самостійно, або яка може бути надана викладачем, загальна інформація по підприємству, дані по випуску продукції, її асортименту та особливостям реалізації.

Теоретичні відомості до виконання практичної частини контрольної роботи

Для того, щоб відповісти на питання як ризики впливають на діяльність підприємства, слід проаналізувати бухгалтерську і фінансову звітність суб'єкта господарювання.

Перш ніж починати аналіз, необхідно знайти відповіді та систему питань, що дозволить якісно оцінити ринковий ризик з найменшими похибками, а саме: “Яку ліквідність має підприємство?”, “Має воно позиковий капітал?”, “Яка структура власного і позикового капіталів?”, “Чи відбуваються коливання процентних ставок на фінансовому ринку та цін на товарних ринках?”, “Яким чином змінився попит по продукцію підприємства?”, “Спостерігаються зміни собівартості по відношенню до доходів?” тощо. Після цього можна приступати до аналізу звітності, який дозволить ідентифікувати ризики і дати їх попередню оцінку.

Головними фінансовими документами, що дозволять зробити експрес-аналіз ринкових ризиків підприємства є баланс підприємства та звіт про прибутки та збитки (таблиці 1.1, 1.2, 1.3).

В таблицях 1.1, 1.2, 1.3 відображені статті, абсолютні і відносні зміни за якими, дозволяють охарактеризувати притаманні підприємству ризики (в тому числі: ринкові, фінансові (ліквідності, фінансової стійкості, кредитні ризики, ризик залежності, бюджетні), операційні (ризик морального зношення)). При аналізі важливо не тільки звертати увагу на високі і низькі кількісні фінансові показники, але й на якісні.

Таблиця 1.1 – Баланс підприємства (актив)

Актив	Код рядка	Ризики
1	2	3
I. Необоротні активи		
Нематеріальні активи	1000	Ціновий
первісна вартість	1001	Морального зношення, ціновий, процентний
накопичена амортизація	1002	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	Процентний, кредитний, інвестиційний / інноваційний, (валютний)
Основні засоби	1010	Ціновий
первісна вартість	1011	Морального зношення, ціновий, процентний
знос	1012	
Інвестиційна нерухомість	1015	Інвестиційний, процентний, (валютний)
Довгострокові біологічні активи	1020	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	Інвестиційний, фондовий, ціновий, процентний
інші фінансові інвестиції	1035	Інвестиційний, процентний
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	процентний
Відстрочені податкові активи	1045	Процентний, податковий...
Інші необоротні активи	1090	
Усього за розділом I	1095	ліквідності
II. Оборотні активи		
Запаси	1100	Ціновий, майновий, ліквідності
Поточні біологічні активи	1110	ліквідності
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	Кредитний, процентний, ціновий, товарний

Продовження табл. 1.1

1	2	3
з бюджетом	1135	Бюджетний
у тому числі з податку на прибуток	113	Податковий
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	
Поточні фінансові інвестиції	1160	Процентний, кредитний
Гроші та їх еквіваленти	1165	Ліквідності, валютний
Витрати майбутніх періодів	1170	
Інші оборотні активи	1190	
Усього за розділом II	1195	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	
Баланс	1300	

Таблиця 1.2 – Баланс підприємства (пасив)

Пасив	Код рядка	Ризики
1	2	3
I. Власний капітал		
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Достатність капіталу, захищеність від ризику
Капітал у дооцінках	1405	
Додатковий капітал	1410	Достатність капіталу, захищеність від ризику
Резервний капітал	1415	Достатність капіталу, захищеність від ризику
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	
Неоплачений капітал	1425	()
Вилучений капітал	1430	()
Усього за розділом I	1495	Достатність капіталу, захищеність від ризику; ризик фінансової стійкості
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення		
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	Кредитний, процентний, валютний
Довгострокові кредити банків	1510	Кредитний, процентний, валютний
Інші довгострокові зобов'язання	1515	Кредитний, процентний, валютний
Довгострокові забезпечення	1520	
Цільове фінансування	1525	Бюджетний, податковий, процентний
Усього за розділом II	1595	
III. Поточні зобов'язання і забезпечення		
Короткострокові кредити банків	1600	Кредитний, процентний, валютний, цінний

Продовження табл. 1.2

1	2	3
Поточна кредиторська заборгованість за:		Кредитний, процентний, інвестиційний...
довгостроковими зобов'язаннями	1610	
товари, роботи, послуги	1615	Кредитний, ціновий, процентний, валютний
розрахунками з бюджетом	1620	Бюджетний , кредитний
у тому числі з податку на прибуток	1621	Податковий, кредитний
розрахунками зі страхування	625	Кредитний, процентний
розрахунками з оплати праці	1630	Кредитний
Поточні забезпечення	1660	Кредитний
Доходи майбутніх періодів	1665	Кредитний
Інші поточні зобов'язання	1690	Кредитний
Усього за розділом III	1695	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	
Баланс	1900	

Таблиця 1.3 – Звіт про фінансові результати: фінансові результати

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	Ризики	
1	2	3	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	Розброс виручки	Розброс рентабельності продаж (2000 та 2050)
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	Розброс прямих витрат	
Валовий: прибуток	2090		
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	Ціновий	
Адміністративні витрати	2130	Ціновий	Розброс комерційних і управлінських витрат
Витрати на збут	150	Ціновий, операційний	
Інші операційні витрати	2180		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		
збиток	2195		
Дохід від участі в апіталі	2200	процентний	
Інші фінансові доходи	2220	Процентний, ціновий, інвестиційний	
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		

Продовження табл. 1.3

1	2	3	
Інші витрати	2270		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	Розброс прибутку, ефект	
збиток	2295	ризик- менеджменту	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		
збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	Ризики
1	2	3
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	операційний
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	
Накопичені курсові різниці	2410	валютний
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	Ціновий, прибутку і рентабельності
Інший сукупний дохід	2445	
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	податковий
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	Ризики
1	2	3
Матеріальні затрати	2500	Операційний
Витрати на оплату праці	2505	Операційний
Відрахування на соціальні заходи	2510	Операційний
Амортизація	2515	Операційний
Інші операційні витрати	2520	Операційний
Разом	2550	

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	Ризики
1	2	3
Середньорічна кількість простих акцій	2600	процентний, фондовий
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	процентний, фондовий
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	процентний, фондовий
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	процентний, фондовий
Дивіденди на одну просту акцію	2650	процентний, фондовий

Користуючись даними таблиць 1.2, 1.2, 1.3 необхідно:

- 1) визначити ризики, що впливають на діяльність суб'єкта господарювання;
- 2) описати ці ризики, дати їх характеристику;
- 3) визначити причини і наслідки виникнення цих ризиків в діяльності суб'єкта господарювання;
- 4) розробити заходи щодо їх мінімізації.

Результати практичної частини (за вищезначеними формами) повинні бути структуровані таким чином (таблиця 1.4)

Управління фінансовими ризиками може включати такі елементи (рис 1.1).

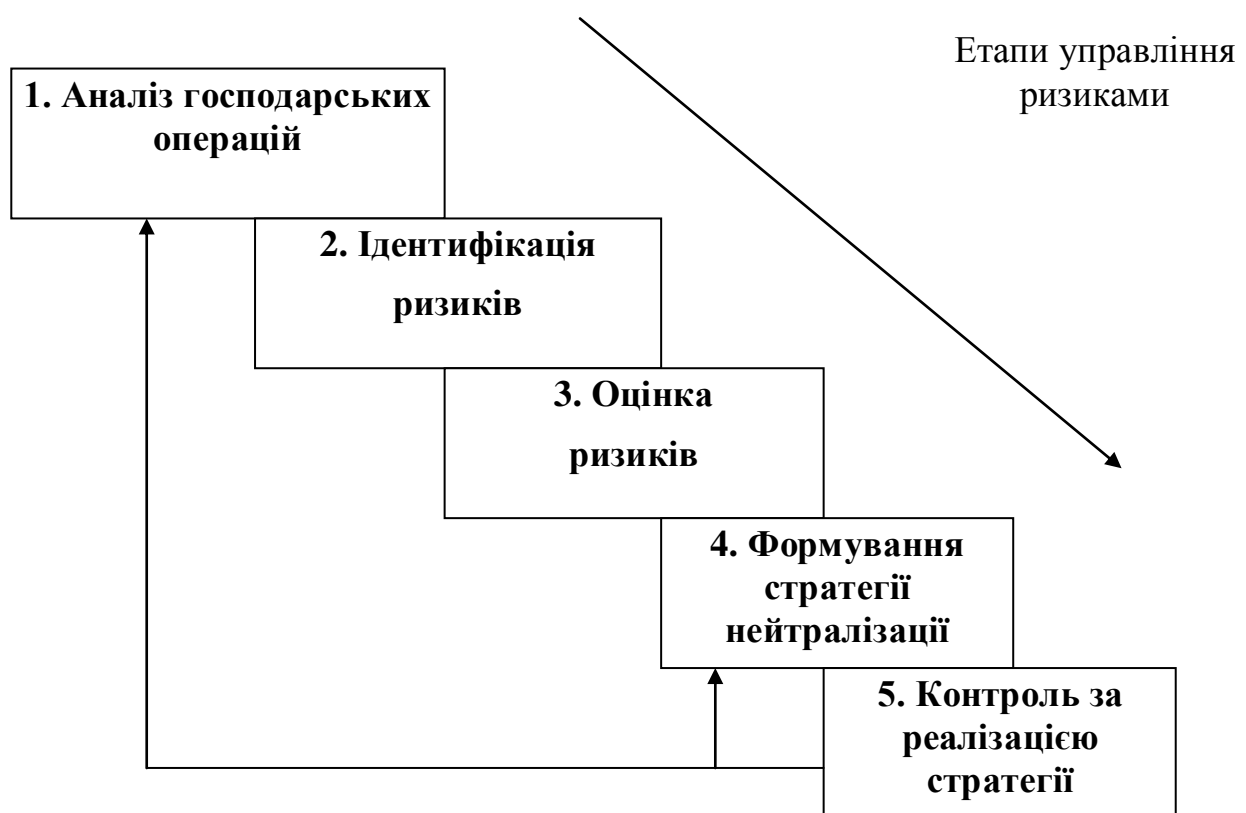

Рис. 1.1 - Етапи формування системи управління ризиками підприємства

Для зниження рівня ризику застосовуються найбільш широко використовуються:

- страхування, перестрахування, самострахування;
- лімітування;
- диверсифікація;
- уникнення ризиків;
- і т.ін.

Означені і інші заходи доцільно розглядати при розробці заходів щодо нейтралізації ризиків за обраними в контрольній роботі суб'єктами господарювання.

2 ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

2.1 Критерії оцінки якості виконання контрольної роботи

Контрольна робота виконується студентами заочної форми навчання за індивідуальним завданням, оформляється відповідно до методичних рекомендацій та здається науковому керівнику на перевірку у визначений індивідуальним завданням строк, але не пізніше ніж за місяць до екзаменаційної сесії.

Після перевірки і доопрацювання контрольної роботи вирішується питання про допущення її до захисту, але не пізніше, ніж за два тижні до екзаменаційної сесії.

Критерії оцінки якості виконання контрольної роботи наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Критерії оцінки якості контрольної роботи

Характеристика роботи	Максимальна кількість балів
Робота за змістом і оформленням повністю відповідає вимогам методичних вказівок	5
Робота має аналітичний, творчий характер з елементами наукового пошуку, спрямованого на удосконалення діяльності об'єкта досліджень	10
В роботі правильно та повно розкритий зміст наведених категорій, понять, методик	5
Студентом не порушений план виконання роботи і термін її здавання на перевірку та на захист	5
При захисті студент досконало володіє методами аналізу та прийомами дослідження, якими він користувався під час виконання роботи	5
При захисті студент вміє робити висновки та узагальнення і обґрунтовувати власні пропозиції та результати, що ним отримані у контрольній роботі.	10
ВСЬОГО	40 балів

Контрольна робота вважається “зарахованою”, якщо студент при захисті набрав від 20 до 40 балів та “незарахованою” – якщо менше 20 балів. Студенти, що отримали “незараховано”, мають виконати контрольну роботу повторно за новим завданням і до заліку з дисципліни не допускаються.

2.2 Поточний контроль

Форми поточного контролю наведені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Форми поточного контролю

Тема за навчальною програмою дисципліни	Вид занять	Форма контролю	Кількість балів
Теми згідно тематичного плану (теми 1-14)	Лекції	1. Конспект лекцій 2. Відвідування занять	0...20 0...5
	Практичні заняття	1. Підготовленість 2. Активність 3. Самостійність 4. Уміння приймати рішення 5. Виконання контрольної роботи	0...10 0...5 0...10 0...10 0...40
Усього за курс			0...100

2.3 Підсумковий контроль

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється у відповідності до „Положення про систему підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу студентів”, затвердженого наказом ректора ЧДТУ №20 від 10.02.2005р. Відповідно до цього положення студенти за результатами модульних контролів отримують сумарну модульну оцінку, яка за умов достатньої кількості балів, які набрали студенти на практичних заняттях, модульних контрольних роботах, в самостійній творчій роботі, є основою для заліку без обов’язкової присутності студентів, якщо вони мають необхідний рівень поточних знань та виконали всі поточні завдання на: “відмінно”, “добре”, “задовільно”.

Якщо студенти виконали поточні завдання частково при задовільному рівні знань, то залік проводиться по питанням, які складені на основі програми курсу і є єдиними для всіх форм навчання. Під час підготовки до відповіді не дозволяється користуватися допоміжними матеріалами: конспектами, підручниками, довідниками, словниками тощо.

Результатом заліку є письмова або усна відповідь на теоретичні питання білета та письмове розв’язання практичного завдання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Навчальна література

1. Балабанов И.Т. Риск – менеджмент. – М.: Юнити, 1997. – 192с.
2. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. В 2т. Т.2 – Киев: Ника – Центр: Эльга, 1999. – 511с.
3. Брегін Н.А., Брітченко І.Г. Механізм оцінки й управління фінансовими ризиками підприємств / Донецький держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського. — Донецьк : ДонДУЕТ ім. М.Туган-Барановського, 2004. — 172с.
4. Вітлінський В.В. Аналіз, оцінка і моделювання економічного ризику. - К.: Деміур, 1996. - 212 с.
5. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. Ризикологія в економіці та підприємстві: Монографія. – К.: КНЕУ, 2004. – 480с.
6. Вітлінський В.В., Верченко П.І. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2000. – 292 с.
7. Сорока П.М., Сорока Б.П. Економічні та фінансові ризики: Навч. посіб. для дистанц. навч. / Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". — К. : Університет "Україна", 2006. — 265с. : рис., табл
8. Рэдхэд К., Хьюс С. Управление финансовыми рисками. — М.: Инфра-М, 1996. – 228 с.
9. Шапкин А.С. Экономические и финансовые риски. Оценка, управление, портфель инвестиций: Монография. – М.: Издательско-торговая корпорация «Доликов и К», 2003. – 544с.
10. Чекулаев М. Риск-менеджмент: управление финансовыми рисками на основе анализа Волатильности. – М.: Альпина Паблишер, 2002. – 344с.
11. Тэпман Л.Н. Риски в экономике. Уч. Пособие для Вузов / Под ред. Проф. В.А. Швандара. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 380с.
12. Ястремський О.І. Основи теорії економічного ризику: Навчальний посібник для студентів екон. спец. вищ. навч. закладів.- К.: АртЕк, 1997.- 248 с.

Періодичні видання

1. Газети: “Урядовий кур’єр”, “Голос України”, “Бізнес”, “Бізнес-Інформ”, “Галицькі контракти”, “Інвестиційна газета” та ін.
2. Журнали: “Вісник НБУ”, “Банківська справа”, “Фінанси України”, “Економіка України”, “Фінансова справа”, “Фінансова консультація”, “Квартальні передбачення” та ін.

Електронні ресурси

www.finrisk.ru
www.hedging.ru
www.cfin.ru
www.aup.ru
www.eup.ru

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
1 ЗМІСТ ТА ОБСЯГ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	4
1.1 Теоретична частина контрольної роботи	4
1.2 Рекомендації до практичної частини контрольної роботи	12
2 ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ	19
2.1 Критерії оцінки якості виконання контрольної роботи	19
2.2 Поточний контроль	19
2.3 Підсумковий контроль знань	20
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	21